

دایینز

آسیب شناسی پایه

(اختصاصی)

ویرایش نهم

تألیف

گومار، عباس، استر

ترجمه

دکتر علیرضا فتح‌اللهی

دکتر خسرو سبحانیان

دکتر عبدالرضا منصوری راد

دکتر عبدالحسین ستوده‌نیا

افسانه آموزگار

پریا سعادت

بامقدمه

دکتر مسلم بهادری

استاد بخش آسیب‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران

سرشناسه: کومار، وینی، ۱۹۴۴-م. ویراستار Kumar, Vinay
عنوان و نام پدیدآور: آسیب‌شناسی پایه (اختصاصی) / (ویراستار)
کومار، عباس، استر؛ ترجمه علیرضا فتح‌اللهی... [و دیگران].
مشخصات نشر: تهران: کتاب ارجمند، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۹۱۲ ص، مصور، جدول. قطع: وزیری
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۲۶۳-۱
یادداشت: ترجمه علیرضا فتح‌اللهی، خسرو سبحانیان، عبدالرضا
منصوری راد، عبدالحسین ستوده‌نیا، افسانه آموزگار، پریا سعادت.
یادداشت: کتاب حاضر ترجمه بخش اختصاصی از کتاب
Robbins basic pathology, 9th ed, c2013.
یادداشت: در ویراست‌های قبلی رابینز سرشناسه بوده است.
موضوع: آسیب‌شناسی
شناسه افزوده: عباس، ابول ک. ویراستار. Abbas, Abul K.
شناسه افزوده: استر، جان سی. ویراستار. Aster, Jon C.
شناسه افزوده: فتح‌اللهی، علیرضا، ۱۳۵۲-، مترجم.
شناسه افزوده: رابینز، استنلی لئونارد، ۱۹۱۵-۲۰۰۳ م.
Robbins, Stanley L. (Stanley Leonard)
رده‌بندی کنگره: الف ۱۳۹۱ ۹۱۵۲ ک/ RB/۱۱۱
رده‌بندی دیویی: ۶۱۶/۰۷
شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۸۹۳۷۸

کومار، عباس، استر
آسیب‌شناسی پایه (اختصاصی)
ترجمه: دکتر علیرضا فتح‌اللهی، دکتر خسرو سبحانیان
دکتر عبدالرضا منصوری راد، دکتر عبدالحسین ستوده‌نیا
افسانه آموزگار، پریا سعادت
فروست: ۷۶۰
ناشر: انتشارات کتاب ارجمند
صفحه‌آرا: حسین اینانلو
طراح داخل متن: پرستو قدیم‌خانی
چاپ: نفیس‌نگار، صحافی: افشین
چاپ اول، فروردین ۱۳۹۲، ۳۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۲۶۳-۱

www.arjmandpub.com

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و همسران
مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون
اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی
قرار خواهد گرفت.

مرکز پخش: انتشارات ارجمند

دفتر مرکزی: تهران بلوار کشاورز، بین خیابان کارگر و ۱۶ آذر، پلاک ۲۹۲، تلفن ۸۸۹۸۲۰۴۰
شعبه اصفهان: دروازه شیراز، خیابان چهارباغ بالا، پاساژ هزارجریب، تلفن ۰۳۱۱-۶۲۸۱۵۷۴
شعبه مشهد: ابتدای احمدآباد، پاساژ امیر، طبقه پایین، انتشارات مجد دانش، تلفن ۰۵۱۱-۸۴۴۱۰۱۶
شعبه بابل: خیابان گنج‌افروز، پاساژ گنج‌افروز، تلفن ۰۱۱۱-۲۲۲۷۷۶۴
شعبه رشت: خیابان نامجو، روبروی ورزشگاه عضدی، تلفن ۰۱۳۱-۲۲۲۸۷۶
شعبه ساری: بیمارستان امام، روبروی ریاست تلفن ۰۱۱۱۸۰۲۰۰۹۰
شعبه کرمانشاه: خیابان مدرس، پشت پاساژ سعید، کتابفروشی دانشمند، تلفن ۰۸۳۱-۷۲۸۲۰۴۴

بها: ۵۰۰۰۰ تومان

با ارسال پیامک به شماره ۰۵۹۹ ۵۹۹ ۱۰۰۰۰۰۰ در جریان تازه‌های نشر ما قرار بگیرید:
ارسال عدد ۱: دریافت تازه‌های نشر پزشکی به صورت پیامک
ارسال عدد ۲: دریافت تازه‌های نشر روان‌شناسی به صورت پیامک
ارسال ایمیل: دریافت خبرنامه الکترونیکی انتشارات ارجمند به صورت ایمیل

چهل سال آسیب‌شناسی پایه

بارسیدن به چهلمین سال انتشار کتاب «آسیب‌شناسی پایه رابینز»، شایسته است عبارتی را از زبان استنلی رابینز نقل قول کنیم که در پیشگفتار ویراست نخست (۱۹۷۱) آمده است: «در مقوله کتاب نیز همانند رویه‌ای که در مورد بشر صادق است، گهگاه می‌توان شاهد بود که کتاب‌های حجیم‌تر، کتاب‌هایی با حجم کمتر را در خود جای می‌دهند که می‌کشند از دل کتاب‌های حجیم‌تر بیرون آیند. بدون لحاظ، کتاب حاضر دارای چنین رابطه‌ای با جد بزرگ خود یا همان «آسیب‌شناسی رابینز» است. این کتاب پس از آشکار شدن معضلات دانشجویان پزشکی معاصر بود که پا به عرصه وجود نهاد. امروزه برنامه درسی به گونه‌ای تجدید ساختار شده است که تأکید بیشتری بر تئوریات بالینی مبذول می‌شود، و از این رو، مدت زمانی که برای مطالعه وجود دارد نیز به همان نسبت کاهش می‌یابد. در نوشتن این کتاب، ضایعات نادر و مبهم بدون هیچ‌گونه عذرخواهی حذف شده‌اند، و ضایعات ناشایع یا جزئی نیز فقط به اختصار شرح داده شده‌اند. با این حال، به نظر ما مهم بود که بحثی کم‌وبیش کامل را برای بیماری‌های عمده ارائه دهیم.

هدف‌های مادر این ویراست «بچه رابینز»، همان هدف‌هایی هستند که در دیدگاه استنلی رابینز دیده می‌شوند.

امروز، عصر هیجان‌برانگیزی برای دانشجویان پزشکی است، زیرا ساز و کارهای بنیادین بیماری، با سرعتی سرسام‌آور نمایان می‌شوند. آسیب‌شناسی، نقشی محوری در درک مبانی مولکولی بیماری دارد، و ما سعی کرده‌ایم در نهمین ویراست کتاب «آسیب‌شناسی پایه رابینز»، عصا را این دانش جدید را بگنجانیم. ما باور داریم که آسیب‌شناسی، مبنای علمی پزشکی را تشکیل می‌دهد، و پیشرفت‌های به عمل آمده در عرصه علوم پایه، در نهایت ما را در درک بیماری‌های هر یک از بیماران یاری می‌دهند. لذا، با وجود آنکه بسیاری از اکتشافات جدید به عمل آمده در عرصه ژنومیک و طب شخصی، در فصل‌های ابتدایی آسیب‌شناسی عمومی گنجانده شده‌اند، ولی ما حداکثر تلاش خود را کرده‌ایم تا تأثیر پیشرفت‌های علمی بر بیماری‌های سیستم‌های عضوی را در سرتاسر متن کتاب شرح دهیم.

ما برای تأکید بر اهمیت سازوکارهای بیماری در طبابت، گفتارهای مربوط به روند بیماری‌زایی را برجسته کرده‌ایم. در سالیان اخیر، درک مبانی مولکولی بیماری، سبب پیدایش «درمان‌های هدفمند» شده است. این موارد، در قالب کادرهای «درمان هدفمند» و در ویراست اینترنتی کتاب حاضر، به صورت برجسته ارائه شده‌اند. ما امیدواریم که این ویژگی جدید، نمونه‌هایی از طب «نیمکت دانشگاه تا بالین بیمار» را ارائه کند. اگرچه بسیاری از «تحولات» پدید آمده در محیط آزمایشگاه هنوز به بالین بیماران نرسیده‌اند، ولی ما آنها را در قالب «دوز‌هایی» سنجیده گنجانده‌ایم تا دانشجویان بتوانند به تدریج، هیجانی که در حرفه فراوری آنان نهفته است را تجربه کنند.

ما با اذعان به اینکه دانشجویان پزشکی امروزی، به شدت احساس می‌کنند باید بکوشند اصول را با استفاده از «جدیدترین مصالح» بنا کنند، همچنان از کادرهای خلاصه‌ای استفاده کرده‌ایم که هدف از طراحی آنها همانا ارائه پیام‌هایی کلیدی به دانشجویان است تا بتوانند آنها را با خود به منزل ببرند. البته این کار به قیمت افزودن چند صفحه به صفحات کتاب انجام گرفته است، زیرا دانشجویان همواره به ما یادآوری کرده‌اند که این مطالب خلاصه را بسیار مفید یافته‌اند.

بخش‌های پر شمار و جدیدی از هر چهار رنگ - تصاویر نمادین، نمودارهای بیانگر روندها، و تصاویر نگاره‌ای بیماری - به این کتاب افزوده شده‌اند تا به درک مفاهیم دشوار (مانند کنترل چرخه سلول، عملکرد ژن‌های سرطانی، در هم‌کنش HIV باگیرنده‌های خود، و مبانی بیوشیمیایی مرگ سلولی بر نامه‌ریزی شده) کمک کنند. در این میان، تصاویر بیشتری نیز افزوده شده‌اند، و جمع کل تصاویر به بیش از ۱۰۰۰ مورد رسیده است. برای تبیین بیشتر مطالب، قالب بندی و رنگ بندی جداول نیز تغییر یافته‌اند.

به رغم بازنگری‌ها و تغییرات گسترده، هدف‌های ما اساساً بدون تغییر باقی مانده‌اند. ما اگرچه وارد عصر ژنومی شده‌ایم، ولی ابزارهای همواره ارزشمند یعنی تحلیل ماکروسکوپی و میکروسکوپی همچنان مفید هستند و تغییرات ریخت‌شناسی نیز برجسته شده‌اند تا به سهولت بتوان به آنها رجوع کرد. تأکید فراوان بر ارتباطات بالینی - آسیب‌شناختی، حفظ شده است، و در مواردی که تأثیر آسیب‌شناسی مولکولی بر طبابت مشخص شده باشد، بر آن تأکید شده است. بسی مایه خرسندی است که تمامی این دستاوردها، بدون ایجاد هرگونه «انحراف» در خط مشی اصلی کتاب حاصل شده‌اند.

ما همچنان بر این باور راسخ هستیم که وضوح نوشتار و استفاده صحیح از زبان، سبب بهبود درک مطلب و تسهیل در فرآیند یادگیری مربوطه می‌شوند. نسل‌هایی متوالی از دانشجویان، اظهار داشته‌اند که از مطالعه این کتاب لذت می‌برند. ما امیدواریم ویراست حاضر، سنت پیشینیان خود را حفظ کرده و شاید حتی آن را ارتقا داده باشد.

به نام آن که خرد را به انسان ارزانی داشت

شرف مرد به علم است و کرامت به سجود

هر که این هر دو ندارد علمش به ز وجود

با تغییر مختصر این بیت شاعر گرانمایه، در صدمم این پیشگفتار را شروع کنم. طبابت و حرفه پزشکی هر دو ویژگی را دارد یعنی هم علم است و هم عبادت. پزشک خوب و دانشمند و متعهد داعیه‌ای جز خدمت به مردم و رفع گرفتاری‌های جسمی و روانی آن‌ها ندارد. او خود را پاسدار سلامت مردم جامعه می‌داند. چه آن‌ها فقیر و یا غنی باشند یا دارای جاه و مقام و منصب یا یک فرد عادی‌اند و بدون توجه به مرام و مسلک و معتقدات دینی سعی می‌کنند بهترین خدمت را ارائه دهند.

یکی از مواهب آموزش پزشکی در عصر حاضر فراوانی و آسانی کسب و دسترسی به مأخذ مستند علمی برای یادگیری است. در گذشته نه چندان دور استادان و معلمان رشته‌های علوم به ویژه در دانشکده‌های پزشکی ناچار بودند ساعت‌ها وقت خود را برای رسانیدن مطالب به دانشجویان آن‌ها را دیکته کنند و فرصتی برای توضیح بیشتر و تفسیر مطالب نداشتند. دانشجویان نیز به نوبه خود مجبور بودند مطالبی را که سر کلاس با تندنویسی و عجله تهیه شده بود تصحیح و بازنویسی کنند و چه بسا مطالب مهمی از قلم می‌افتاد. امروزه این چرخه، خدا را شکر، خیلی زود از میان ما رفت و ما امروز قدرت دستیابی به آخرین اطلاعات در زمانی بسیار اندک، با سرعتی سرسام‌آور و بصورت کاملاً صحیح را در اختیار داریم.

نکته مهمتر آن که، کتاب‌های درسی نیز بسیار متنوع و در همه رشته‌ها انواعی از تألیفات وجود دارد و این خود دسترسی به مأخذ را بسیار آسان‌تر کرده است. به روال گذشته که کتاب‌های تألیفی کمتر و محدود به تعداد اندک نویسندگان بود، فراگیران ناچار بودند همه از یک متن و فقط نظر نویسندگان معدودی را داشته باشند و حال آنکه امروز می‌توانند حتی شرح یک بیماری را از کتب بسیاری بخوانند و حتی به تناقض نوشتار آن‌ها پی برده و شاید برای روشن شدن مطلب مربوطه خود به پژوهش در آن مورد به پردازند و این خود یکی از

دلایل پیشرفت علم است که سؤال‌ها برمی‌انگیزد و دامنه و وسعت پژوهش را گسترش می‌دهد.

همین کتاب‌های آسیب‌شناسی رابینز، که موضوع اصلی کتاب حاضر است در طی سال‌ها چقدر متحول شده و انبوهی از دانسته‌های قبلی کتاب گذاشته شده و کوهی از یافته‌های جدید بر آن استوار شده است. این تحول و دگرگونی تنها ناشی از هوشمندی و فطانت نویسندگان نیست بلکه دسترسی آسان‌تر به منابع و یافته‌ها که اکثراً برای پاسخ به سؤال بدست آمده است باعث شده که جستجوگران و پژوهندگان به دنبال جواب آن‌ها و حل مسایل باشند نکته مهم‌تر آن است امروزه اکثر اگر نگویم تمام کتب مستند درسی بیش از یک نویسنده دارد و هر بخشی توسط متخصصان آن رشته نگارش می‌یابد.

از آن جا که متأسفانه در ایران هنوز کتاب‌های درسی رشته‌های پزشکی توسط خود استادان ایرانی کمتر تحریر می‌شود لذا فراگیران پزشکی ناچارند از کتب مستند خارجی استفاده کنند که البته تهیه و تکثیر آن‌ها در ایران به مراتب از سابق آسان‌تر شده است. ولی دانشجویان فرصت کافی ندارند که مستقیماً این کتب مرجع را بخوانند و یا بهای گزاف آن‌ها را بپردازند و ناچارند ترجمه شده فارسی آن‌ها را تهیه و بخوانند. این باعث شده است عزیزانی از خود جامعه پزشکی دست به ترجمه این گونه کتاب‌ها زده و تا آنجا که ممکن باشد توسط ناشران دلسوز سرعت آن‌ها را منتشر کنند تا دانشجویان بتوانند آسان‌تر و با زبان خودشان مطالب را بیاموزند و این خود یک صنعت مهم ترجمه کتب درسی را در ایران به منصفه ظهور گزارده است.

کتاب‌های آسیب‌شناسی رابینز که مؤلف اصلی آن مرحوم دکتر Stanley Robbins استاد آسیب‌شناسی دانشگاه هاروارد است که در بیمارستان Brigham and Women واقع در شهر بوستون ایالات ماساچوست آمریکا خدمت میکرد، ایشان و این کتاب‌ها سالهاست که در ایران شناخته شده‌اند. این کتب در دو متن یکی برای دانشجویان پزشکی عمومی و بنام Robbins Basic Pathology است که کتاب‌های حاضر ترجمه آن است و دیگری بنام Robbins Pathologic Basis of Disease برای دستیاران رشته‌های تخصصی آسیب‌شناسی است. تمام این کتاب‌ها که بیش از چهل سال قدمت دارند از سال ۱۹۷۱ هر کدام هر چهار سال یکبار ابتدا توسط خود دکتر رابینز و همکارش مرحوم دکتر کوتران و پس از فوت آن‌ها دیگر استادان همکاران گروه تجدید ویرایش میگردد. تا آنجا که میدانم در بسیاری از کشورها از جمله امریکا این کتاب به عنوان یکی از مأخذ آموزش آسیب‌شناسی چه برای دانشجویان عمومی و چه دستیاران رشته بکار میرود و کتاب حاضر چاپ نهم و ویرایش سال ۲۰۱۳ است که توسط دکتر کومار و دکتر عباس و دکتر استر تدوین گردیده است. اینجانب در ترجمه و بازخوانی تمام این کتاب‌ها شرکت داشته‌ام در دوره‌های اول تمامی کتاب با حضور مترجمان که در دفتر من حضور می‌یافتند توسط من خوانده می‌شد ولی در سال‌های اخیر چون اکثر مترجمان با متن کتاب‌ها آشنائی کامل دارند و در امر ترجمه

مسلط شده‌اند کمتر فرصت می‌کنم که تمامی نوشته‌ها را بدقت بخوانم یا برداشتی از بعضی صفحات و اطلاع از توانمندی ترجمه مترجمان اکتفا می‌کنم. لازم به ذکر نیست که من در تمام ترجمه‌هایی که زیر نظر اینجانب انجام می‌گیرد (تعداد آن‌ها را نمی‌دانم، تصور می‌کنم بالغ بر هشتاد جلد است) به هیچ وجهی در یافت نکرده و درآمدی نداشته و ندارم. درآمد آن‌ها منحصراً متوجه ناشران و مترجمان اصلی است.

یکی از ویژگی‌های ترجمه و نشر در ایران آن است که چون کشور ایران در برنامه Copy right جهانی شرکت ندارد لذا مترجمان آزادانه کتاب‌های نوشته شده به زبان خارجی را ترجمه می‌کنند. این نه تنها متوجه کتب علمی است حتی کتاب‌های دیگر از جمله نوشته‌های ادبی هم باین وضع روبرو است گاهی در مورد ترجمه کتب اغلب بیش از یک مترجم یا یک گروه مترجم یا ناشر اقدام به ترجمه و نشر کتاب می‌کنند. البته این میتواند نقطه ضعفی تلقی شود. ولی کوشش‌هایی در جریان است که در آینده برای رفع این اشکال اقدامی صورت گیرد.

من سالهاست با گروه مترجمان انتشارات ارجمند همکاری دارم برای ترجمه چندین کتاب هم مقدمه نوشتم و هم اصلاح ترجمه کردم. خود دکتر ارجمند از دوستانم می‌باشد انتشارات ارجمند نقش ارزشمندی در گسترش دانش پزشکی دارد و تا آن جا که میسر باشد کتاب‌ها را با نازلترین قیمت در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد. آقای دکتر ارجمند از من خواستند ترجمه کتاب حاضر را ببینم و اصلاح کنم و در ضمن پیشگفتاری بنویسم. البته توضیح دادم که من ترجمه دیگری از این کتاب که توسط ناشر دیگری ارسال شده بود دیدم و برای آن پیشگفتاری نوشتم. فرمودند اشکالی ندارد. کتاب پایه آسیب‌شناسی رابینز کتاب مأخذ آموزش و امتحانات جامع علوم پزشکی پایه است. چون تعداد دانشجویانی که قرار است از کتاب پایه آسیب‌شناسی رابینز در دروس عمومی و امتحان جامع آن استفاده کنند خیلی زیاد است مشکلی ندیدم بیش از یک سازمان انتشاراتی مجاز است به ترجمه و انتشار کند. مضافاً به این که چون ترجمه این گروه را بررسی کردم. چند ایراد کوچک که مشاهده کردم بر طرف کردند. تقاضای ناشر محترم را پذیرفتم. کتاب حاضر از نظر اینجانب کامل است و از آنجا که بدون شبهه انتشار این مجموعه می‌تواند در ارتقای دانش آسیب‌شناسی نقش مؤثری داشته باشد مطالعه آن را برای کلیه شاغلین پزشکی خصوصاً دانشجویان پزشکی عمومی توصیه می‌کنم.

دکتر مسلم بهادری

(استاد بخش آسیب‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران)

فصل ۹. عروق خونی ۱۱	ساختمان و عملکرد عروق خونی ۱۱، ناهنجاری‌های مادرزادی ۱۶، تنظیم شارخون ۱۷، بیماری افزایش فشارخون عروقی ۱۹، پاسخ دیواره عروق به آسیب ۲۲، آرتریواسکلروز ۲۲، آترواسکلروز ۲۴، آنوریسم‌ها و
فصل ۱۰. قلب ۷۱	مروری بر بیماری‌های قلب ۷۱، ناراحتی قلبی ۷۲، بیماری‌های مادرزادی قلب ۷۷، بیماری قلبی اسکیمیک ۸۶، آریسمی‌ها ۱۰۴، بیماری قلبی ناشی از
فصل ۱۱. دستگاه‌های خونساز و لنفویید ۱۳۸	اختلالات گویچه قرمز ۱۳۹، کم‌خونی به واسطه از دست دادن خون: خونریزی ۱۴۲، کم‌خونی‌های همولیتیک ۱۴۲، کم‌خونی‌های ناشی از کاهش خونسازی ۱۶۱، پلی‌سیتمی ۱۷۰، اختلالات گویچه‌های سفید ۱۷۱، اختلالات غیرنئوپلاسمی گویچه‌های سفید ۱۷۱، تکثیر نئوپلاسمی
فصل ۱۲. ریه ۲۲۹	آتلکتازی (روی هم خوابیدگی) ۲۳۰، آسیب حاد ریه ۲۳۱، بیماری‌های ریوی انسدادی در مقابل ۲۳۴، تحدیدی ۲۳۴، بیماری‌های انسدادی ریه ۲۳۵، بیماری مزمن بینابینی ریوی (تحدیدی، ارتشاحی) ۲۴۸، بیماری‌های ریوی با
فصل ۱۳. کلیه و دستگاه جمع‌کننده آن ۳۱۷	تظاهرات بالینی بیماری‌های کلیوی ۳۱۸، بیماری‌های گломروولی ۳۱۹، بیماری‌های مؤثر بر توبول‌ها و بافت بینابینی ۳۴۵، بیماری‌های درگیرکننده عروق خونی ۳۵۵،
فصل ۱۴. حفره دهان و دستگاه گوارش ۳۷۶	حفره دهان ۳۷۷، ضایعات التهابی دهان ۳۷۷، ضایعات تکثیری و نئوپلاستیک ۳۷۹، حفره دهان ۳۷۹، بیماری‌های
فصل ۱۵. دیسکسیون‌ها ۳۸	دیسکسیون‌ها ۳۸، واسکولیت‌ها ۴۵، اختلالات افزایش واکنش‌پذیری عروق ۵۶، خونی ۵۶، وریدها و مجاری لنفاوی ۵۷، تومورها ۵۹، آسیب‌شناسی مداخله عروقی ۶۸، منابع ۷۰
فصل ۱۶. بیماری‌های ریوی ۲۱۹	گم‌بچه‌های سفید ۱۷۷، اختلالات خونریزی‌دهنده ۲۱۴، انعقاد داخل عروقی منتشر ۲۱۵، ترومبوسیتوپنی ۲۱۹، اختلالات انعقادی ۲۲۱، اختلالاتی که طحال و تیموس را متأثر می‌کنند ۲۲۵، بزرگی طحال ۲۲۵، اختلالات تیموس ۲۲۶، منابع ۲۲۸
فصل ۱۷. ضایعات ریوی ۲۹۹	منشأ عروقی ۲۶۴، عفونت‌های ریوی ۲۷۰، تومورهای ریه ۲۹۹، ضایعات جنب ۳۰۹، ضایعات دستگاه تنفسی فوقانی ۳۱۲، منابع ۳۱۵
فصل ۱۸. ضایعات ریوی ۳۶۱	بیماری کلیوی مزمن ۳۶۰، بیماری‌های کیستی کلیه ۳۶۱، انسداد مجرای خروجی ادرار ۳۶۶، تومورها ۳۷۰، منابع ۳۷۴

غدد بزاقی ۳۸۲، کیست‌ها و تومورهای اودونتوژنیک ۳۸۷، مری ۳۸۸، بیماری‌های انسدادی و عروقی ۳۸۸، ازوفازیت ۳۹۱، تومورهای مری ۳۹۵، معده ۳۹۸، بیماری‌های التهابی معده ۳۹۹، بیماری‌های نئوپلاستیک معده ۴۰۷، روده‌های کوچک و بزرگ ۴۱۵، انسداد روده ۴۱۵، اختلالات عروقی

روده ۴۱۷، بیماری‌های اسهالی ۴۲۱، بیماری‌های التهابی ۴۳۹، پولیپ‌های کولون و بیماری‌های نئوپلاستیک ۴۵۰، آپاندیس ۴۶۴، آپاندیسیت حاد ۴۶۴، تومورهای آپاندیس ۴۶۵، منابع ۴۶۵

فصل ۱۵. کبد، کیسه صفرا، و مجرای صفراوی ۴۶۸

کبد ۴۶۸، سندرم‌های بالینی ۴۶۹، بیماری‌های کبدی ناشی از دارو یا توکسین ۴۸۱، هپاتیت حاد و مزمن ۴۸۳، بیماری‌های کبد چرب الکلی و غیرالکلی ۵۰۰، بیماری‌های کلسیاتیک کبد ۵۰۸، بیماری‌های متابولیک ارثی ۵۱۳، اختلالات گردش خون ۵۱۹، سایر بیماری‌های التهابی و عفونی ۵۲۳

تومورها و ندول‌های کبدی ۵۲۴، اختلالات کیسه صفرا و مجاری صفراوی خارج کبدی ۵۳۱، بیماری‌های کیسه صفرا ۵۳۱، اختلالات مجاری صفراوی خارج کبدی ۵۳۶، تومورها ۵۳۸، منابع ۵۴۰

فصل ۱۶. لوزالمعده ۵۴۱

ناهنجاری‌های مادرزادی ۵۴۲، پانکراتیت ۵۴۳

نئوپلاسم‌های لوزالمعده ۵۵۰، منابع ۵۵۶

فصل ۱۷. دستگاه تناسلی مذکر و مجاری ادراری ۵۵۷

آلت تناسلی مرد ۵۵۷، اسکروتوم، بیضه و اپیدیدیم ۵۵۹، پروستات ۵۶۷، حالب، مثانه و پیشابراه ۵۷۵، بیماری‌های

انتقال‌یافته از طریق تماس جنسی ۵۸۰، منابع ۵۹۴

فصل ۱۸. دستگاه تناسلی مؤنث و پستان ۵۹۵

فرج ۵۹۶، ولویت ۵۹۶، اختلالات غیرنئوپلاسمی اپی‌تلیال ۵۹۶، تومورها ۵۹۷، مهبل ۶۰۰، واژینیت ۶۰۰، نئوپلاسم‌های بدخیم ۶۰۱، گردن رحم ۶۰۱، سرویسیت ۶۰۱، نئوپلاسم‌های گردن رحم ۶۰۲، جسم رحم ۶۰۸، آندومتریت ۶۰۸، آدنومیوز ۶۰۸، آندومتریوز ۶۰۹، خونریزی رحمی غیرطبیعی ۶۱۰، ضایعات تکثیری آندومتر و میومتر ۶۱۱، لوله‌های فالوپ ۶۱۷، تخمدان‌ها ۶۱۸، کیست‌های فولیکولی و جسم زرد ۶۱۸

بیماری‌های تخمدان چندکیستی ۶۱۹، تومورهای تخمدان ۶۱۹، سایر تومورهای تخمدانی ۶۲۴، بیماری‌های دوران آبستنی ۶۲۸، التهابات و عفونت‌های جفتی ۶۲۸، آبستنی نابجا ۶۲۸، بیماری‌های ترومبولاستی دوران آبستنی ۶۲۹، پره‌اکلامپسی / اکلامپسی (توکسمی آبستنی) ۶۳۳، پستان ۶۳۴، تغییرات فیبروکیستیک ۶۳۵، روند‌های التهابی پستان ۶۳۸، تومورهای پستان ۶۳۹، ضایعات پستان در جنس مذکر ۶۵۰، منابع ۶۵۱

فصل ۱۹. دستگاه درون‌ریز ۶۵۲

هیپوفیز ۶۵۳، پرکاری هیپوفیز و آدنوم‌های هیپوفیز ۶۵۵، کم‌کاری هیپوفیز ۶۶۰، سندرم‌های هیپوفیز خلفی ۶۶۱، تیروئید ۶۶۲، هیپرتیروئیدی ۶۶۴، هیپوتیروئیدی ۶۶۵، تیروئیدیت ۶۶۶، بیماری‌های گریوز ۶۷۰، گواتر منتشر و چسبندگی ۶۷۲، نئوپلاسم‌های تیروئید ۶۷۴

غدد پاراتیروئید ۶۸۴، هیپوپاراتیروئیدی ۶۸۵، هیپوپاراتیروئیدی ۶۹۰، لوزالمعده درون‌ریز ۶۹۰، دیابت ملیتوس ۶۹۰، تومورهای نورواندوکراین لوزالمعده ۷۰۸، قشر آدرنال ۷۱۰، پرکاری قشر آدرنال (هیپرآدرنالیزم) ۷۱۱، نارسایی آدرنال ۷۱۸، نئوپلاسم‌های قشر غده فوق

درون ریز متعدد ۷۲۵، منابع ۷۲۷

کلیه ۷۲۲، مدولای غده فوق کلیه ۷۲۳، تومورهای
مدولای غده فوق کلیه ۷۲۳، سندرم های نئوپلازی

فصل ۲۰. تومورهای استخوان، مفاصل و بافت نرم
بیماری های مادرزادی استخوان و غضروف ۷۳۰،
بیماری های اکتسابی استخوان ۷۳۳، شکستگی ها ۷۴۰،
نکروز استخوانی (نکروز فاقد عروق) ۷۴۱،
استئومیلیت ۷۴۲، تومورهای استخوانی ۷۴۴،
آرتریت ۷۵۶، تومورهای مفاصل و ضایعات شبه
توموری ۷۷۰، تومورهای بافت چربی ۷۷۳، تومورها و
ضایعات شبه توموری در بافت فیبری ۷۷۴، تومورهای
فیبروهیستئوسینی ۷۷۶، تومورهای عضلات اسکلتی ۷۷۷،
تومورهای عضله صاف ۷۷۸، سارکوم سینوویال ۷۷۸،
منابع ۷۷۹

فصل ۲۱. اعصاب محیطی و عضلات
اختلالات اعصاب محیطی ۷۸۱، اختلالات پیوستگاه
عصب - عضله ۷۸۶، اختلالات عضله اسکلتی ۷۸۸،
تومورهای پوشش اعصاب محیطی ۷۹۶، منابع ۸۰۰

فصل ۲۲. دستگاه عصبی مرکزی
الگوهای آسیب در دستگاه عصبی ۸۰۱، خیزش و
هیدروسفالی ۸۰۳، بیماری های عروق مغزی ۸۰۶، ضربه
به دستگاه عصبی مرکزی ۸۱۵، ناهنجاری های مادرزادی و
آسیب مغزی ۸۲۰، حوالی زایمان ۸۲۰، عفونت های

فصل ۲۳. پوست
درماتوزهای حاد التهابی ۸۶۷، درماتوزهای التهابی
مزمن ۸۷۱، درماتوزهای عفونی ۸۷۵، بیماری های
تولیدکننده بالمستر (بولی) ۸۷۸، تومورهای خوش خیم و
پیش بدخیم ۸۸۴، منابع ۸۹۷

نمایه ۸۹۸